

Bestuurs- en activiteitenverslag
Bijbels Museum 2019

Inhoudsopgave

Inleiding	3
ACTIVITEITENVERSLAG	7
Tentoonstellingen	7
<i>Rebekka, dat ben ik</i>	7
<i>Look up, look up!</i>	7
<i>Zondvloed nu</i>	8
<i>Kees de Kort Ikonen</i>	11
<i>Zie mij. De Bijbel in 609 foto's</i>	13
<i>De Kruiswegstaties</i>	14
<i>Vooruitblik programmering</i>	14
Collectie	16
<i>Model Tempelberg terug uit Berlijn</i>	16
<i>Toekomst Collecties Bijbels Museum</i>	16
Archief	19
Marketing en communicatie	21
<i>Publieksbereik</i>	21
<i>Corporate</i>	21
<i>Samenwerkingspartners</i>	22
<i>Donateurs</i>	24
<i>Tentoonstellingsmarketing</i>	24
Organisatie	27
<i>Personele zaken en vrijwilligersbeleid</i>	27
<i>Financiën</i>	27

Inleiding

Het jaar 2019 was voor het Bijbels Museum een van transities op verschillend gebied, die vanaf het najaar ook actief extern werden gecommuniceerd. Er is het hele jaar hard gewerkt aan twee ogenschijnlijk tegengestelde bewegingen. Stichting De Cromhouthuizen (op dat moment nog bestuurd door Stichting Bijbels Museum) besloot om het museum pand het Cromhouthuis te verkopen aan Stadsherstel Amsterdam. Het Bijbels Museum trof in 2019 de voorbereidingen voor het leeg opleveren en verlaten van het grachtenpand in de zomer van 2020, wanneer de overdracht van het pand plaatsvindt. Het voerde het tempo op van de overdracht van de collecties aan collega-musea en andere partners. Dit gebeurde volgens de museale normen, waarbij alle objecten eerst via de zogenoemde online 'afstotingsdatabase' werden aangeboden aan 'museaal Nederland'. Parallel aan dit ontzamelproject met als titel Toekomst Collecties Bijbels Museum werd in augustus een groot archiefproject gestart met als doel het opschonen, inventariseren, registreren en overdragen van het historische en bedrijfsarchief van 120 meter dat verspreid stond in het gebouw. Het archiefproject werd in februari 2020 afgerond. Ook het vinden van een geschikte nieuwe kantoorlocatie - de Corvershof van de Protestantse Diaconie Amsterdam - vond plaats in 2019. Vanaf die locatie zal het team van het Bijbels Museum vanaf de zomer van 2020 reizende tentoonstellingen en andere culturele producties en activiteiten blijven ontwikkelen, produceren en presenteren.

Naast deze processen, die voor het museum een grote verandering markeerden, werd de nieuwe koers voortgezet; er werden nieuwe reizende tentoonstellingen ontwikkeld en gepresenteerd, en samengewerkt met nieuwe locatiepartners in het land. Zo opende het Bijbels Museum in februari in het Cromhouthuis de tentoonstelling met fotografie, video en audio *Dit is mijn verhaal. Jongeren over geloof, hoop en inspiratie* die in 2020 op reis door het land gaat. De tentoonstelling presenteert levensverhalen van 18 jonge christenen met verschillende christelijke en culturele achtergronden. De tentoonstelling gaat gepaard met verschillende activiteiten op iedere locatie, zoals *Verhaal op zaal*, waarin de jong volwassenen *live* een verhaal vertelden aan het museumpubliek. Ook initieerde het Bijbels Museum een samenwerking met Pakhuis de Zwijger en de Protestantse Kerk Amsterdam (PKA) die resulteerde in twee avonden, in 2019 en 2020, met als overkoepelende titel #urbanreligion. Op 6 april 2019 openden we de tentoonstelling *Kees de Kort | Ikonen* bij coproducent Ikonenmuseum Kampen, die vanaf november 2019 in het Bijbels Museum te zien was en eind 2020 doorreist naar Stadhuismuseum Zierikzee. Ook de fototentoonstelling *Zie mij* ging opnieuw op reis, en was in de zomer en het najaar van 2019 te zien in respectievelijk Den Haag en Den Bosch. In de zomer van 2019 werd de ontwikkeling gestart van een nieuwe reizende tentoonstelling voor na de verhuizing met als titel *Tijd en Eeuwigheid*. Het totale publieksbereik in 2019 bedroeg 53.808 bezoekers. Dat is een mooi resultaat, al is het fors minder dan in het vorige jaar (92.363). Dat is echter goed te verklaren. Het Bijbels Museum programmeert op verschillende plekken in het land, jaarlijks een wisselend aantal tentoonstellingen. Daarom kan het publieksbereik van jaar tot jaar sterk verschillen.

Vanaf januari vond de overdracht plaats van de financiële administratie van het Bijbels Museum van partner Amsterdam Museum naar Manifesto, een coöperatieve financiële dienstverlener met inspirerende klanten die werkzaam zijn in de circulaire economie en de creatieve sector, en voor wie het creëren van impact van belang is. In de tweede helft van 2019 werd een nieuw begrotingsmodel ontwikkeld, waarbij niet uitsluitend de lopende 'normale' exploitatie, maar ook de verschillende reizende tentoonstellingen die over meerdere jaren lopen, werden begroot. Dit model biedt betere sturingsmogelijkheden dan het voorgaande, waarin de projecten gedurende het jaar – na externe financiering ervan – aan de jaarbegroting werden toegevoegd en de opbrengsten ervan pas konden worden genomen aan het eind van het meerjarige project, in plaats van jaarlijks.

De overdracht van de financiële administratie markeerde een volgende stap in het ontvlechten van de gezamenlijke *back office* met de Amsterdam Heritage Museums, een samenwerking van Amsterdam Museum, Museum Ons' Lieve Heer op Solder, Bijbels Museum/Het Cromhouthuis en Museum Willet Holthuysen. In 2020 volgen de overdracht van de laatste diensten die waren samengevoegd, namelijk ICT en telefonische receptie. Ook de inhoudelijke samenwerking in het Cromhouthuis en de exploitatie van het huis door het Amsterdam Museum zullen in 2020 worden beëindigd.

In oktober 2019 besloot het Amsterdam Museum om Café Cromhout te sluiten omdat het niet rendabel te exploiteren was. Het Bijbels Museum benaderde Refugee Company als partner, een organisatie die ondernemingen exploiteert waarin stathouders die nog niet lang in Nederland zijn begeleid werkervaring opdoen. Refugee Company ging de uitdaging aan om het café onder de nieuwe naam A Beautiful Mess te gaan uitbaten, zonder dat daarvoor een huurbedrag verschuldigd was. A Beautiful Mess was geopend van december 2019 tot de COVID-crisis medio maart 2020 het museum deed sluiten.

Verhoudingsgewijs was het team van het Bijbels Museum in 2019 groot. Naast het kernteam van directeur, conservator, medewerkers planning en projectie en marketing en communicatie, werkten we zoals te doen gebruikelijk met een flex-team van kunstenaars, vormgevers en dienstverleners voor onze reizende tentoonstellingen. Daarbij waren extra krachten – betaald, vrijwillig en als stagiaires – betrokken bij het Collectieproject, het Archiefproject en het verhuisproject. Een aantal vaste vrijwilligers ondersteunde het bureau op verschillend gebied. Van conservator Hermine Pool, die 28 jaar in dienst van het Bijbels Museum is geweest, werd in de zomer van 2019 afscheid genomen. Hermine vertrok om bij Museum Ons' Lieve Heer op Solder hoofd Collectie, Presentatie en Onderzoek te worden.

In de tweede helft van 2019 werd een nieuwe *governance* voorbereid voor stichting Bijbels Museum, met een Raad van Toezicht en een directeur/bestuurder. Het nieuwe model werd eind december 2019 statutair geëffectueerd. Gelijktijdig werd stichting De Cromhouthuisen een onafhankelijke stichting met een nieuwe doelstelling: het beheren en uitkeren van de opbrengsten van de verkoop van het pand. Bestuurslid Duco Stadig beëindigde zijn actieve betrokkenheid bij Stichting Bijbels Museum en

werd voorzitter van het bestuur van de nieuw ingerichte onafhankelijke stichting De Cromhouthuizen, dat werd uitgebreid met vier andere bestuursleden. Kees Mylanus trad in december 2019 toe als toezichthouder van het Bijbels Museum.

Om de transitiefase van het museum 'oude stijl' naar de nieuwe koers organisatorisch en financieel goed te kunnen volbrengen besloot het bestuur van Stichting De Cromhouthuizen om een deel van de verkoopopbrengst van het pand te reserveren voor de transitie, en – voor zover niet daarvoor nodig – als versterking van het eigen vermogen van het museum voor de komende jaren. Dat laatste is van belang omdat de donateursopbrengsten een neergaande lijn vertonen.

Alles overziend was het een jaar waarin het bureau van het museum hard en met succes heeft gewerkt om de gewenste transitie van museum in de traditionele zin – met eigen pand en eigen collectie – te transformeren naar een museum nieuwe stijl. Het 'nieuwe museum' vertelt aansprekende en urgente verhalen met een inhoudelijke link naar de Bijbel, waar mogelijk verbreed naar andere religies of stromingen, in verschillende kunstdisciplines en media. Het museum presenteert deze op verschillende locaties in het land. Samenwerking en partnerships zijn daarvoor onontbeerlijk.

Het bestuur van het Bijbels Museum – en sinds 23 december 2019 de Raad van Toezicht – bedanken alle partners, vaste en flex-medewerkers en vrijwilligers die hieraan een bijdrage hebben geleverd.

Namens het bestuur van het Bijbels Museum (tot en met 23 december 2019) en namens de Raad van Toezicht van het Bijbels Museum (vanaf 23 december 2019),

Manuela Kalsky, voorzitter Raad van Toezicht (vanaf april 2020)

Carolien Croon, directeur

Samenstelling bestuur 1 januari 2019 - 23 december 2019:

Dr. S.N. (Sijbolt) Noorda (voorzitter)*

Drs. D.B. (Duco) Stadig (penningmeester)

Mr. B. P. (Babette) Aalberts

Drs. C.H. (Cathelijne) Broers*

Prof. Dr. M. (Manuela) Kalsky

Mr. G. C. (Gerard) Endedijk (vanaf 24 juli 2019)

Samenstelling Raad van Toezicht vanaf 23 december 2019:

Dr. S.N. (Sijbolt) Noorda (voorzitter tot april 2020)

Mr. B. P. (Babette) Aalberts

Drs. C.H. (Cathelijne) Broers (lid tot april 2020)

Mr. G. C. (Gerard) Endedijk

Prof. Dr. M. (Manuela) Kalsky

Dhr. K. A. (Kees) Mylanus

ACTIVITEITENVERSLAG

Tentoonstellingen

Stichting Het Bijbels Museum heeft ten doel om in een museale context informatie en documentatie over de geschiedenis, achtergrond, inhoud en invloed van de Bijbel te verschaffen. Het Bijbels Museum is een zelfstandige stichting kent geen institutionele en/of financiële bindingen met kerken, kerkelijke organisaties, godsdienstige groeperingen en/of levensbeschouwelijke organisaties, die bepalend zijn voor het bestuur en/of beleid van de stichting.

Het Bijbels Museum had in 2019 meerdere tentoonstellingen die zowel in het eigen pand aan de Herengracht als op diverse andere locaties in het land te zien waren.

Rebekka, dat ben ik

Bijbels Museum, Amsterdam

Tot 28 januari 2019 was de presentatie *Rebekka, dat ben ik* nog te zien in het Bijbels Museum. Sinds 6 juli 2018 waren hierin werken te zien van Joodse kunstenaars als Max Liebermann, Lesser Ury en Pavel Feinstein, afkomstig uit de collectie van het Joods Museum Berlijn. Alle werken bevatten eigentijdse, niet traditionele verbeeldingen van Bijbelse verhalen en personen. Zowel vanuit een kunsthistorisch als vanuit een cultuurhistorisch perspectief werd de toeschouwer uitgedaagd om buiten de gebaande paden te treden en een nieuwe interpretatie van de oude verhalen te ervaren.

Auteur en verhalenverteller Bertien Minco verzorgde bij vier schilderijen een persoonlijk audioverhaal. Minco groeide op in een Joods gezin in Groningen in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw. Voor haar audioverhalen putte zij uit en reflecteerde zij op herinneringen en gebeurtenissen uit haar jeugd. Ook ging Minco in gesprek met haar dochter Merav over hoe je je kunt verhouden tot de Bijbelverhalen als je ze in je jeugd nauwelijks hebt meegekregen.

Het Bijbels Museum kreeg de werken in bruikleen als dank voor het langdurig uitlenen van het model van de Tempelberg aan het Joods Museum Berlijn. Het beroemde 19de-eeuwse model was daar tot eind april 2019 te zien in de tentoonstelling *Welcome to Jerusalem*.

Look up, look up!

Bijbels Museum, Amsterdam

Op uitnodiging van het museum maakte student cultureel erfgoed Emmelie Dekker samen met eveneens jonge vormgever Fanny Olsthoorn een eigen tentoonstelling: van eerste idee tot hangplan, van lichtontwerp tot publiciteit, van introttekst tot opening. Het museum liet de jongeren geheel vrij in hun benadering en uitvoering. Met hun frisse blik inspireerden zij niet alleen de bezoekers, maar ook het museum. De prentencollectie van het museum vormde de basis van de tentoonstelling *Look up, look up!*. Een in kwaliteit, papiersoort, staat en herkomst afwisselende verzameling

gravures waarmee de makers een oproep verbeeldden om omhoog te kijken en je te verwonderen over de oerkracht van de zon. Dat stralende, onophoudelijk gloeiende hart van ons zonnestelsel, zonder welk er geen leven mogelijk is. Alle groei op onze aarde is afhankelijk van dat licht. *Look up, look up!* wilde bezoekers daar stil bij laten staan, om zich te laten verwonderen over datgene om ons heen wat groots en wezenlijk is. *Look up, look up!* was te zien van 15 september 2018 tot en met 27 januari 2019 in het Bijbels Museum.

Zondvloed nu

Academiehuis De Grote Kerk, Zwolle

De eerste week van januari was in Academiehuis de Grote Kerk in Zwolle de presentatie *Zondvloed nu* nog te zien. Negen fotografen, zowel opkomend als gevestigd, gaven hiervoor hun visie op het zondvloedverhaal. Divers werk met als rode draad reflectie en maatschappijkritiek was het resultaat. Behalve dat zij de vloed als dreiging zagen, was er bij de fotografen ook ruimte voor hoop.

Dit is mijn verhaal

Bijbels Museum, Amsterdam

In februari 2019 werd de tentoonstelling *Dit is mijn verhaal. Jongeren over geloof, hoop en inspiratie* (DIMV) in het Bijbels Museum geopend. Achttien jonge christenen vertelden daarin over een kantelpunt in hun leven, met een koppeling naar het Bijbelverhaal dat hen in die periode hoop en inspiratie gaf. DIMV gaf een eigentijds beeld van wat het betekent om vandaag jong en christen te zijn. De verhalen vormden persoonlijke ontmoetingen waarin universele thema's als vriendschap, vergeving, loslaten, en het accepteren van jezelf naar voren komen. Via deze verhalen bracht DIMV het hedendaagse, diverse en veelkleurige christendom in Nederland in beeld (en geluid). Door Bijbelverhalen met en aan nieuwe generaties door te vertellen inspireerde DIMV bezoekers. Voor de tentoonstelling maakten jonge kunstenaars nieuw werk in opdracht van het Bijbels Museum. Het betrof fotografie, video en audio. Bij de tentoonstelling verscheen in samenwerking met Kok Boekencentrum een boek. Aan de tentoonstelling werd ruimhartig bijgedragen door maar liefst zes fondsen: Fonds Kerk en Wereld, Stichting Woudschoten, VSBfonds, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Vermeulen Brauckman Stichting en Stichting Rotterdam.

In de voorbereiding van DIMV heeft theologe Janneke Stegeman jongeren gescout en geïnterviewd die samen zowel de drie 'zuilen' binnen het christendom - protestants, katholiek en oosters-orthodox - vertegenwoordigden als een grote diversiteit aan sociaal-maatschappelijke achtergronden en *type* verhalen: "autochtone" Nederlanders, Nederlanders uit de voormalige koloniën (Suriname, Antillen, Indonesië en de Molukken), jonge christenen uit bijvoorbeeld Poolse, Latijns-Amerikaanse, Ghanese, Syrische en Eritrese gemeenschappen. De meeste jongeren werden gescout in de steden waar de tentoonstelling gepresenteerd zou worden.

De tentoonstelling bestond uit 12 portretten, bestaand uit telkens een foto, gemaakt door Zilveren Camera-winnares Cigdem Yuksel, een mini-documentaire in podcastvorm, een voorwerp en een quote daarover, en 6 videoportretten, bestaand uit

audio-opnames en een combinatie van documentaire-video en animaties die samen tot bijzondere en artistiek hoogwaardige producties gemonteerd waren.

Bij de tentoonstelling lag als interactieve werkvorm een Bijbel waarin boekenleggers met verwijzingen naar de verhalen die door de verhalenvertellers waren uitgekozen. Bezoekers konden hierin zoeken en ook op speciaal daarvoor ontwikkelde boekenleggers zelf hun favoriete Bijbelverhaal aangeven en in de Bijbel steken. De meest treffende verhalen van bezoekers werden gedeeld via social media.

Opening en activiteiten

Circa 130 gasten bezochten de opening van de tentoonstelling op 8 februari 2019 in Amsterdam. Don Ceder verzorgde een prachtige inleiding, onderzoekster Janneke Stegeman een sprankelende bijdrage en 16 verhalenvertellers waren aanwezig. De tentoonstelling was dagelijks voor publiek geopend tot en met 27 oktober 2019 en trok 24.663 bezoekers.

Er zijn tijdens de looptijd van DIMV verschillende activiteiten en partnerships ontwikkeld. In *Verhaal op Zaal*, gratis toegankelijk voor onze museumbezoekers, vertelden respectievelijk Cecile Appiah, Noud Fortuin en Kristi Satjadibrata op 3 verschillende zaterdagen *live* een eigen verhaal in het museum. Ze hadden van tevoren getraind in enkele workshops o.l.v. museumdocent Arjan Vader. Het aantal deelnemers was wisselend; de reacties waren altijd enthousiast.

Het vierdaagse zomerfestival Graceland in Vierhouten programmeerde op 16 augustus 2019 een sessie met presentaties van twee video's en gesprekken onder leiding van een jonge interviewer met verhalenvertellers Joenoes Polnaija, Noud Fortuin en Kristi Satjadibrata in de 'lounge' voor tieners.

In Pakhuis de Zwijger te Amsterdam vond op initiatief van het Bijbels Museum op 18 september 2019 een avond plaats met als titel *Urban Religion #1: Dit is mijn verhaal*. Het betrof een inhoudelijke samenwerking tussen Bijbels Museum, de Protestantse Kerk Amsterdam (PKA) en Pakhuis de Zwijger. Alain Verheij, Oumaima al Abdellaoui en de verhalenvertellers Anil Kumar, Maya Haddu en Refelinio Esajas verzorgden een inspirerende avond onder leiding van Wilfred Scholten, met veel interactie met het publiek. Alain Verheij vertelde de circa 65 deelnemers, overwegend studenten, dat hij die avond het jongste publiek voor zich had dat hij in jaren had gehad! De *livestream* van de avond zelf is terug te vinden op <https://dezwijger.nl/programma/dit-is-mijn-verhaal>. Op 5 maart 2020 vond een tweede avond *Urban Religion* plaats in Pakhuis de Zwijger, verzorgd door dezelfde inhoudelijke samenwerkingspartners.

Het jongerenwerk van de PKN, Jop, heeft een programma ontwikkeld bij 6 van de 18 verhalen uit de tentoonstelling en die in najaar 2019 *online* aangeboden aan het jongerenwerk van alle 1550 aangesloten gemeenten in Nederland. 'Wat doe ik als ik mij onzeker voel?', 'Is de kerk een thuisplek voor mij?', 'Hoe ga ik om met beschadigde relaties?' Deze en andere levensvragen staan centraal in het programma waarvoor foto's, audioverhalen en video's uit de tentoonstelling beschikbaar zijn gesteld.

Dit is mijn verhaal, Bijbels Museum, Amsterdam

Verder is meegewerkt aan diverse activiteiten, zoals de zondagsdienst van Alain Verheij en Janneke Stegeman in de Dominicuskerk in Amsterdam over vergeving, waarin zij het verhaal van Wai Wai Chan hebben laten horen.

Academiehuis de Grote Kerk, Zwolle

Eind 2019 werd de tentoonstelling overgebracht naar Zwolle. Vaste vormgever van het museum Theo Tienhoven zorgde voor een aangepaste, passende opstelling in de monumentale ruimte van deze voormalige kerk. De opening in Academiehuis de Grote Kerk vond plaats op 9 januari 2020. Hierover in ons volgende jaarverslag meer.

Kees de Kort | Ikonen

Ikonenmuseum, Kampen

Op 6 april 2019 werd in het Ikonenmuseum Kampen de tentoonstelling *Kees de Kort | Ikonen: Christelijke feestdagen in beeld* geopend. Het was een coproductie tussen Bijbels Museum en Ikonenmuseum Kampen, die ook samen verantwoordelijk waren voor de selectie van te tonen werken. De tentoonstelling werd mogelijk gemaakt door de genereuze medewerking van Kees de Kort, het Nederlands Bijbelgenootschap, Vermeulen Brauckman Stichting, Prins Bernhard Cultuurfonds/Wessel Zwartsenberg Fonds, Stadhuis Museum Zierikzee en sdworx.

De tentoonstelling toonde ruim 60 werken uit de beginperiode van bijbelillustrator Kees de Kort (1934) in combinatie met ruim 40 ikonen, afkomstig uit de rijke collectie van het Ikonenmuseum Kampen. Samen brachten zij belangrijke verhalen uit het christendom tot leven. Het werk van Kees de Kort is bekend - en geliefd - bij een groot publiek. Generaties kinderen groeien sinds eind jaren zestig op met zijn heldere, kleurrijke bijbelillustraties waarin ruim aandacht is voor de menselijke emotie. De kracht en eenvoud van zijn werk maken dat de essentie van het verhaal direct bij de

Urban Religion #1, Samenwerking met Pakhuis De Zwijger en PKA

kijker overkomt. Ook traditionele ikonen benaderen de Bijbel op een zeer visuele manier. Een ikoon is geen illustratie van het heilige, maar het heilige zelf, de essentie. Door de beide vormen in de tentoonstelling naast elkaar te plaatsen werden overeenkomsten en verschillen zichtbaar. De expositie was in Kampen te zien tot en met 26 oktober 2019.

Bijbels Museum, Amsterdam

Op 16 november opende de tentoonstelling in het Bijbels Museum. Hoewel Kees de Kort wegens griep de opening helaas moest missen, was het toch een geslaagde en goed bezochte bijeenkomst. Rieuwerd Buitenwerf, directeur van het Nederlands Bijbelgenootschap, sprak als uitgever van Kees de Korts bijbelillustraties. Liesbeth van Es, conservator van het Ikonenmuseum Kampen, opende de tentoonstelling met een mooi persoonlijk verhaal over haar eigen – ook door Kees geïllustreerde - kinderbijbel.

Activiteiten

Het Bijbels Museum organiseerde veel activiteiten bij de tentoonstelling, zowel openbaar als besloten:

- Het Nederlands Bijbelgenootschap organiseerde twee ontvangsten voor zijn leden in het Ikonenmuseum Kampen, en in december twee in het Bijbels Museum.
- Het Bijbels Museum organiseerde donateursdagen met rondleidingen door de tentoonstelling, in april in Kampen en in december in Amsterdam.
- Gemiddeld tweemaandelijks verzorgde Els Kampen, vrijwilliger in het Bijbels Museum en amateur ikonenschilder, voor museumbezoekers gratis toegankelijke introducties bij de tentoonstelling, waarin ze vertelde over de techniek en betekenis van ikonen. De reacties waren enthousiast.
- Op 28 november gaf Liesbeth van Es een rondleiding door de tentoonstelling voor de medewerkers en vrijwilligers van het museum waarin ze vooral inging op de iconografie van de voorstellingen.
- Op 22 december was verhalenverteller en theoloog Rikko Voorberg (1980) in Amsterdam te gast voor zijn hoogstpersoonlijke alternatieve kerstverhaal in *Verhaal op Zaal*.
- Op Tweede Kerstdag vond in de grote Salon van het Cromhouthuis een Familie Meezing Kerstconcert plaats. Onder muzikale leiding van Emma Rekers (zang) en Wolfert Brederode (piano) zong een ad-hoc koor van circa 30 betalende bezoekers samen de mooiste kerstliederen. Het concert vormde een exclusief en waardig slot van de traditie van kerstconcerten die het Bijbels Museum jarenlang kenmerkte.
- De Vrije Academie organiseerde op 2 januari in het Bijbels Museum een exclusieve lezing door ikonenspecialist Karin Braamhorst waaraan zo'n 15 mensen deelnamen.

KEES DE KORT | IKONEN

Christelijke feestdagen in beeld
09 april - 26 oktober 2019

**IKONENMUSEUM
KAMPEN**

Buiten Nieuwstraat 2, Kampen

Coproductie met

BIJBELS MUSEUM

Partner

Nederlands
Bijbelgenootschap

Mede mogelijk gemaakt door

VERMEULEN
BRAUCKMAN

PROVINCIE
GELDEREN

STADHUIS
MUSEUM
ZIERIKZEE

sdworx
For the Future

Affiche Kees de Kort | Ikonen

Zie mij. De Bijbel in 609 foto's

Kloosterkerk, Den Haag

De tentoonstelling *Zie mij* toonde het werk van beeldend kunstenaar Caroline Waltman. Zij fotografeerde in zestien landen in en buiten Europa en combineerde de beelden vervolgens met verzen uit de Bijbel. Met haar associatieve en poëtische foto's bood Waltman een eigentijdse blik op het oeroude verhaal. De foto's in de tentoonstelling waren op levensgroot formaat afgedrukt. De Bijbelteksten hingen er in vier talen naast, Nederlands, Engels, Arabisch en Tigrinya.

Zie mij was een productie van het Bijbels Museum en reisde sinds najaar 2017 door Nederland. De tentoonstelling was van 22 juni tot en met 15 september te zien in de Kloosterkerk te Den Haag.

Sanne ten Bokkel Huinink, voorzitter van het Algemeen Bestuur Kloosterkerk, sprak een welkomstwoord tijdens de openingsbijeenkomst op 23 juni, waarna Carolien Croon een korte inleiding hield over het Bijbels Museum en de tentoonstelling.

Op zondag 15 september, tijdens het Open Monumentenweekend, was kunstenaar Caroline Waltman te gast in de kerk. Ze ging in gesprek met bezoekers en leidde hen rond. Op die dag vond ook een gratis concert voor bezoekers plaats.

De kerk was tijdens de looptijd van *Zie mij* zes dagen per week open en ontving bijna 10.000 bezoekers.

STEK Jong organiseerde i.s.m. de Kloosterkerk een tieneractiviteit bij *Zie mij*: een speurtocht door de kerk om hen kennis te laten maken met het gebouw en zijn rijk

geschiedenis met aansluitend een bezichtiging van de tentoonstelling en georkestreerde nabespreking. Op 6 september kwamen veertien jongeren tussen de 11 en 16 jaar uit twee verschillende wijkgemeenten in de kerk op bezoek. De reacties waren goed. De jongeren waren geïnspireerd en hadden wat te melden: "Geen één foto kan weg, alles is belangrijk. De foto met de zee en de wolken had in eerste instantie wel weg gekund, maar bij nader inzien moest het toch blijven hangen, want het was het begin en leegte heb je soms ook nodig. Hoewel die leegte soms ook eng is."

Grote Kerk, Den Bosch

Een iets kleinere selectie van *Zie mij* was in de Grote Kerk Den Bosch te zien van 21 september 2019 tot en met 12 januari 2020. In 2020 reist de tentoonstelling door naar Museum Klooster Ter Apel. De officiële opening in de Grote Kerk Den Bosch vond plaats op zondag 29 september aansluitend aan de door circa 120 mensen bezochte kerkdienst met kerkproeverij rondom het thema *Zie mij*. Na het welkomstwoord van de predikant namens de protestantse gemeente 's-Hertogenbosch, gaven kunstenaar Caroline Waltman en de directeur van het Bijbels Museum, Carolien Croon, samen een toelichting op de expositie. De gemeente organiseerde verschillende activiteiten met een inhoudelijke link naar de tentoonstelling, zoals Open Kerkdagen, een Tafel van Hoop, een gedichtendag en een landelijke netwerkdag van DAK, dat opkomt voor kwetsbare mensen.

De Kruiswegstaties

Tuindorpkerk, Utrecht

Een kleine presentatie van de Kruiswegstaties gemaakt door kunstenaar Ruud Bartlema was in de veertigdagentijd (van 6 maart tot en met 21 april) te zien in de Tuindorpkerk aan de Professor Suringarlaan in Utrecht. Van deze presentatie zijn geen bezoekerijfers bijgehouden.

Vooruitblik programmering

Voor 2020 staan de volgende tentoonstellingen gepland: *Dit is mijn verhaal*; deze expositie opent in januari in Academiehuis de Grote Kerk Zwolle, in april in de Grote Kerk Middelburg, eind mei in de Kloosterkerk Den Haag en eind september in Museum Klooster Ter Apel. De tentoonstelling *Kees de Kort/Ikonen* is in het Bijbels Museum Amsterdam te zien tot en met 1 juni 2020 en vanaf medio december 2020 in Stadhuismuseum Zierikzee. Het project *Tijd en Eeuwigheid*, dat vanaf medio 2019 wordt ontwikkeld, staat voor 2020/2021 in de planning. Hierover zijn nog geen definitieve afspraken met locaties gemaakt.

Opening Kees de Kort | Ikone,n Bijbels Museum, Amsterdam

Opening Zie mij, Grote Kerk, Den Haag

Collectie

Model Tempelberg terug uit Berlijn

Het topstuk van het Bijbels Museum, het model van de Tempelberg / Haram al-Sharif van Conrad Schick, keerde in mei 2019 weer terug op de thuisbasis in het Bijbels Museum. Het was voor het eerst in bruikleen gegeven, en anderhalf jaar lang te bewonderen geweest in het Joods Museum Berlijn in de tentoonstelling *Welcome to Jerusalem*.

Toekomst Collecties Bijbels Museum

Jerusalem. Eind mei werd 'fase 1' afgerond van het project Toekomst Collecties Bijbels Museum. Deze fase bestond uit het ontwikkelen en vaststellen van een nieuw collectiebeleidsplan (2018), waarin het besluit is vevat om de collectie te ontzamen. Aan dit plan was een zogenoemde 'collectie-anatomie' gekoppeld, waarin de totale collectie was opgedeeld in beschreven deelcollecties naar een specifiek thema ('Religieuze opvoeding' of 'Religieuze boeken'), erfgoeddiscipline ('Archeologie'), kunstdiscipline ('Prenten') of stroming ('Moderne beeldende kunst').

Deze deelcollecties waren in zo klein mogelijke eenheden door een onafhankelijke commissie van experts op het gebied van religieus erfgoed en onder leiding van een senior adviseur van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) in verschillende sessies geschouwd en gewaardeerd (2018-2019). De waardering kwam tot stand op basis van de door RCE ontwikkelde methodiek 'Op de museale weegschaal'. De waardering was van belang voor het kunnen herplaatsen van objecten en deelcollecties bij museale partners of herbestemmen buiten de museale sector. Voor alle objecten of deelcollecties die gewaardeerd werden als 'beschermwaardig erfgoed' gold dat deze uitsluitend aan andere geregistreerde musea mochten worden overgedragen. In 2018 werd voor het gehele ontzamelproces een fondsaanvraag gedaan bij en gedeeltelijk toegekend door het Mondriaan Fonds. Na deze eerste fase van voorbereiding vertrok de conservator van het museum per juli 2019 in verband met het aanvaarden van een nieuwe baan elders.

In de zomer werd een nieuw projectteam Toekomst Collecties Bijbels Museum aangesteld, bestaande uit een projectleider en twee depotmedewerkers, allen op part time basis. Samen met de directeur en medewerker planning en productie werkten zij aan de daadwerkelijke overdracht van alle deelcollecties die begon in augustus 2019 en op 30 juni 2020 zou worden afgerond. Dit proces behelsde het vaststellen van algemene gunningsvoorwaarden voor alle objecten en het transparant publiceren hiervan op de website van het museum, het voorbereiden en online publiceren van 106 dossiers met deelcollecties en objecten op de zogenoemde 'afstotingsdatabase', waar ze met relevante informatie over object, herkomst en foto's twee maanden werden aangeboden aan alle geregistreerde musea in Nederland; het na die twee maanden gunnen van de objecten aan musea of andere partners met belangstelling, het formaliseren van de overdracht door middel van aktes van overdracht en het transport-klaar maken, organiseren van transporten en het overdragen van collecties. Gedurende het proces werd herkomstonderzoek gedaan in het bedrijfsarchief en langs

andere wegen naar ongeregistreerde collecties of objecten waarvan onvoldoende bekend was.

Hoewel er in 2019 al enkele deelcollecties en objecten zijn overgedragen, kiezen we er voor om alle overdrachten gezamenlijk te publiceren in één overzicht in het jaarverslag van 2020. Dit bevordert de transparantie voor de geïnteresseerde lezer en museumexpert omdat het overzicht biedt over de nieuwe bestemmingen van de gehele collectie. Ook zullen we in 2020 onderzoeken of er mogelijkheden zijn om tot een publicatie te komen over het gehele proces. We hebben er veel van geleerd en kunnen daarover aanbevelingen doen aan partners die zich de komende jaren genoodzaakt zien om (gedeeltelijk of volledig) te ontzamen.

Ontmanteling en verhuizing van de collectie van ds. L. Schouten, Bijbels Museum, Amsterdam

Archief

Het Bijbels Museum en enkele van haar rechtsvoorgangers zijn in 2020 in totaal 45 jaar gevestigd geweest in het Cromhouthuis. Daar zijn verschillende historische archieven naar overgedragen, en hebben zich nieuwe archieven gevormd. Deze lagen medio 2019 ongeregistreerd in dozen verspreid door het gebouw; van het souterrain tot het kantoor en verschillende zolders. In totaal behelsde het circa 120 meter historisch- en bedrijfsarchief. In de zomer van 2019 benaderden we het Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme van 1800 tot heden, een onderliggende archiefstichting van de Vrije Universiteit. Als het Bijbels Museum het volledige archief zou opschonen, ordenen, beschrijven, registreren en in zuurvrije dozen verpakken, wilde HDC/de VU dit in bewaring nemen en ontsluiten voor onderwijs en onderzoek.

In augustus 2019 begon een team onder leiding van een ervaren archivaris als projectleider, en ondersteund door een stagiaire en een team van zes vrijwilligers aan het opschonen, ordenen en beschrijven van het archief. Een grote klus, die eind februari 2020 werd opgeleverd met 25 resterende 'meters' geschoond archief. Dit werd met een toelichting voor gebruik en een inventarislijst in bewaring gegeven aan de archiefstichting van de Vrije Universiteit.

Archiveringsproject Toekomst Collecties Bijbels Museum, Bijbels Museum, Amsterdam

Marketing en communicatie

Publieksbereik

Het totale publieksbereik in 2019 bedroeg 53.808 bezoekers. Het Bijbels Museum programmeert op verschillende plekken in het land, jaarlijks een wisselend aantal tentoonstellingen. Daarom kan het publieksbereik van jaar tot jaar sterk verschillen, zoals onderstaand beeld toont:

Bezoekcijfers 2019 Bijbels Museum

Bijbels Museum, Amsterdam	35.540
<i>Zie mij</i> , Grote Kerk Den Bosch	1.200
<i>Zie mij</i> , Kloosterkerk Den Haag	9.950
<i>Kees de Kort Ikonen</i> , Ikonenmuseum Kampen	4.408
<i>Zondvloed nu</i> , Academiehuis Zwolle	2.710

totaal: **53.808**

Bezoekcijfers 2016 - 2019

2016	Bijbels Museum, Amsterdam	41.244
2017	Bijbels Museum, Amsterdam en locaties in het land	48.507
2018	Bijbels Museum, Amsterdam en locaties Den Haag en Zwolle	92.363
2019	Bijbels Museum, Amsterdam en locaties in het land	53.808

Corporate

Besloten werd na de zomer actief met het ontzamelproject, de aanstaande verhuizing en de nieuwe koers van het museum naar buiten te treden. Beslissingen over een nieuwe huisstijl werden voorbereid en zullen in het jaarverslag 2020 hun beslag krijgen.

Zo waren we in 2019 gericht op het verkrijgen van zoveel mogelijk media-aandacht en *free publicity* voor onze tentoonstellingen en voor onze nieuwe koers. Er werden berichten, evenementen en blogs geplaatst op social media, persberichten gewijd aan nieuwe koers, tentoonstellingen en activiteiten, de website werd up-to-date gehouden en er werden E-nieuwsbrieven verstuurd aan zo'n 1700 abonnees. Donateurs werden waar mogelijk als eerste van nieuws op de hoogte gebracht.

Met het in dienst treden van een medewerker communicatie (ter vervanging van de medewerker op zzp-projectbasis) werd begin september gestart met het opschonen en updaten van het eigen relatie- en persbestand. Voor 2020 staat een verbetering van de hiervoor benodigde CRM-software op de rol.

Gelijktijdig met de publicatie van een door partner Museum Depot Shop gesponsorde bijlage in NRC Handelsblad over Musea en Ontzamelen waarin het Bijbels Museum als

best practice werd geportretteerd, maakte het museum op 25 september via een persbericht en de eigen online media de overdracht wereldkundig van belangrijke objecten uit de kerncollectie naar diverse rijksmusea. Ook werd melding gemaakt van de aanstaande verkoop van en verhuizing uit het Cromhouthuis. Het bericht leidde in vooral de christelijke media tot de nodige publicaties. Het Tijdschrift van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed publiceerde een royaal artikel over het ontzamelproject dat in februari 2020 verscheen, en later dat jaar werd doorgeplaatst in het Friesch Dagblad.

Eind december verscheen een flyer Toekomst Bijbels Museum voor distributie naar donateurs en bezoekers van het Cromhouthuis. Hierin staat kort beschreven wat de nieuwe koers is, wat dit betekent voor de collectie, welke tentoonstellingen waar te zien zijn tot midden 2020 en tot slot wordt aandacht gevraagd voor café A Beautiful Mess.

In september 2019 maakte EO/IKON met Bijbels Museum-directeur Carolien Croon twee afleveringen van het korte televisieprogramma Nachtzoen, die beide in het najaar werden uitgezonden.

Samenwerkingspartners

In 2019 werd besloten de nauwe samenwerking met het Amsterdam Museum in het Cromhouthuis in 2020 te beëindigen. Stichting De Cromhouthuizen had toen al besloten het Cromhouthuis te verkopen. Het Amsterdam Museum kreeg de afgelopen jaren het Cromhouthuis financieel niet rendabel en besloot vervolgens per 1 maart 2020 te stoppen met de exploitatie van het pand. Het sloot als eerste in november 2019 café Cromhout. Omdat een levendig café een voorwaarde is voor een klantvriendelijke ontvangst van museumbezoekers en cursisten van de Vrije Academie, ging het Bijbels Museum een samenwerking aan met stichting Refugee Company die zich vanaf december 2019 over het café ontfermde. Opgericht in 2015 stimuleert Refugee Company de economische en sociale zelfstandigheid van mensen met een vluchtelingenachtergrond, om zo hun integratieproces te helpen versnellen. Café Cromhout werd pop-up café A Beautiful Mess, volledig gerund door vrouwen tussen de 35 en 65 jaar. Het café paste met zijn aandacht voor inclusiviteit, verbinding en het uitwisselen van verhalen perfect bij het Bijbels Museum en werd goed bezocht en gewaardeerd door zowel buurtbewoners als museumbezoekers.

Het Bijbels Museum werkte samen met diverse kunstenaars, ontwerpers en 18 jonge verhalenvertellers. Tevens met de volgende presentatiepartners: Academiehuis De Grote Kerk (Zwolle), Kloosterkerk (Den Haag), Ikonenmuseum Kampen, Grote Kerk (Den Bosch). Voor activiteiten werd samengewerkt met Pakhuis de Zwijger, Protestantse Kerk Amsterdam, STEK Den Haag, MARA, het Nederlands Bijbelgenootschap en de Vrije Academie. Er werden samenwerkingen met nieuwe (locatie-)partners ontwikkeld voor projecten in 2020 en daarna.

In Amsterdam is het Bijbels Museum partner van het samenwerkingsverband Overleg Amsterdamse Musea. Het maakt dankbaar gebruik van zichtbaarheid op gezamenlijke uitingen als de Free Amsterdam map, de Uitkrant en de diverse andere media van Amsterdam&Partners.

Medewerkers A Beautiful Mess, Bijbels Museum, Amsterdam

Rondleiding tijdens Donateursdag, Bijbels Museum, Amsterdam

Donateurs

Goed contact met de donateurs van het Bijbels Museum was zeker in 2019 van groot belang. De donateursadministratie wordt sinds medio 2018 gevoerd door een zeer nauwgezette en betrokken vrijwilliger. Met de donateurs is contact via donateursdagen en -ontvangsten, email, telefoon, de donateursmailings per post en de e-nieuwsbrieven. Per post ontvingen de donateurs drie keer dit jaar een donateursbrief, waarin zij op de hoogte werden gesteld van programmering en andere ontwikkelingen. Ook werden zij uitgenodigd voor activiteiten.

Op 1 juni 2019 woonden 41 donateurs uit het hele land de donateursdag bij in Ikonenmuseum Kampen, met o.a. een inhoudelijk verhaal van directeur Carolien Croon en een rondleiding door de tentoonstelling *Kees de Kort | Ikonen*. Op 16 december bezochten zo'n 80 mensen de laatste donateursdag in het Cromhouthuis. Naast een welkom door toenmalig bestuursvoorzitter Sijbolt Noorda, een uitgebreide presentatie met beeld van Carolien Croon over de nieuwe koers van het museum en het ontzamelproject en een lunch in café A Beautiful Mess, kregen de donateurs een rondleiding van conservator Liesbeth van Es door *Kees de Kort | Ikonen* en een presentatie van drie VU-medewerkers: theoloog prof.dr. August den Hollander, conservator oude boeken en handschriften Willemien van Dijk en archivaris Hans Seijlhouwer. De sfeer was de hele dag uitermate positief. Velen merkten op "blij te zijn dat ik gekomen ben. Wat gebeurt er veel en wat doet het museum het goed!"

Tentoonstellingsmarketing

De tentoonstellingen waarmee het Bijbels Museum zich in 2019 profileerde waren vrijwel allemaal voorbeelden van de nieuwe koers die het museum sinds 2018 bewandelt. Het was daarom belangrijk om veel zichtbaarheid te creëren en zo onze naam met nieuw elan te laden.

Online media

Er is dit jaar extra veel aandacht besteed aan social media. Voor *Rebekka* is een bescheiden online advertentiecampaagne gevoerd om de blog van Bertien Minco extra onder de aandacht te brengen. Over *Look up, look up!* in Amsterdam en *Zondvloed nu* in Zwolle werd begin 2019 regelmatig gepost.

De marketingcampagne van *Dit is mijn verhaal* was vooral gericht op *millenials* en *creatives*, in kunst en cultuur geïnteresseerde jongeren en jongvolwassenen tussen de 18 en 35 jaar. De online campagne rustte op twee pijlers: website en social media kanalen. Doel was ons te profileren als een actieve plek waar inspirerende verhalen te halen waren, en zo ook meer zichtbaarheid en on- en offline bezoek te genereren. De website bevatte een speciale webpagina (NL + E) over de tentoonstelling. Ook verschenen 5 blogs met extra informatie en diepgang voor geïnteresseerden. Voor de social media kanalen is veel content ontwikkeld: foto's, citaten, kleine clips, blogs en hashtags waarin de geportretteerden en hun inspirerende verhalen voorop stonden. Het merendeel van het bereik was organisch. Het online programma bij de tentoonstelling van de PKN leverde veel extra publiciteit op in protestants-christelijke media.

Voor *Kees de Kort | Ikonen* was het bereik van de social media eveneens vooral organisch. Met de speciale (online) animatie die kunstenares Tess Martin maakte ter promotie van het Familie Meezing Kerstconcert werd wel geadverteerd; het zorgde ervoor dat de Grote Salon op het laatste moment toch vol stroomde. Lezingen van De Vrije Academie bij de tentoonstelling leverden aardige extra publiciteit op via hun e-nieuwsbrief en website.

Betaalde publiciteit

Het door Studio Berry Slok ontwikkelde afficheformat werd voor het eerst, heel bescheiden, ingezet voor de tentoonstelling *Rebekka, dat ben ik*. Voor *Dit is mijn verhaal* zijn affiche- en flyercampagnes ontwikkeld die in verschillende formaten (A0, A1 en A2 - flyer A5) in diverse rondes gedistribueerd werden op culturele en onderwijslocaties in Amsterdam, Zwolle en omgeving.

Voor *Kees de Kort | Ikonen* ontwikkelde Johan Akkerman soortgelijke publiciteitsmaterialen die in Kampen en omgeving en in Amsterdam werden gedistribueerd binnen het culturele circuit. De dubbelzijdige in 12.500-voud verspreide A5-flyer promootte in Amsterdam tegelijk het Familie Meezing Kerstconcert.

Bij zowel *Dit is mijn verhaal* als *Kees de Kort* werden alle circa 160 Amsterdamse en de Zwolse kerken per brief met bijgeleverd affiche verzocht hun gemeente op de exposities attent te maken. Op verschillende plekken viel te constateren dat aan dit verzoek gehoor is gegeven.

Omwonenden van het Cromhouthuis ontvingen per post een uitnodiging om bij de opening van *Kees de Kort | Ikonen* – de laatste aan de Herengracht - aanwezig te zijn. Slechts weinigen maakten van de gelegenheid gebruik. Wel kwamen er in de weken daarna verschillende lovende reacties binnen op dit “naboerschap”.

Free publicity

Dit is mijn verhaal en *Kees de Kort | Ikonen* kregen beiden veel *free publicity* dankzij enerzijds de royale medewerking van de verhalenvertellers en anderzijds het alom bekende en gewaardeerde beeldmateriaal.

Rond de openingen van DIMV zowel in Amsterdam als Zwolle verschenen verschillende interviews met geportretteerde jongeren. Het bereik was, mede dankzij het bijgeleverde sterke beeld (*key visual*) van Refelinio Esajas, goed. Zie hiervoor de lijst van media-uitingen in de bijlage. De aankondiging van de bijeenkomst in Pakhuis de Zwijger heeft via hun nieuwsbrief en speciale mailingen aan o.a. studentenverenigingen een groot en jong publiek weten te enthousiasmeren.

Voor DIMV was met KRO-NCRV een media-partnerschap overeengekomen, hetgeen resulteerde in twee audioreportages van 5' met o.a. interviews met verhalenvertellers en onderzoekster Janneke Stegeman en in de week voor Pasen onder meer een interview met Grigor Ayvazyan (over hoe Pasen wordt gevierd in zijn Armeens-Apostolische kerk) in het programma *Zin in Weekend*, promotie van een artikel en korte film via de social media van de programma's *Jacobine*, *Verwondering*, *Met hart en ziel* en een artikel over de tentoonstelling rond Pasen in de NCRV-gids. In diezelfde

gids was ruimte voor een barterdeal met uitgeverij Kok Boekencentrum zodat ook het boek op een volle pagina kon worden gepromoot met een 'weggeefactie' voor NCRV-leden.

Mede dankzij het campagnebeeld 'Op weg naar Pasen' van Kees de Kort leverde diens opening in Kampen (midden in de veertigdagentijd) veel *free publicity* op. Verder viel met name de royale aandacht op in het ikonen-tijdschrift *Eikonikon*, het *Katholiek Nieuwsblad* en dagblad *Trouw*.

Organisatie

Personele zaken en vrijwilligersbeleid

Begin 2019 waren er drie medewerkers op part time basis in dienst bij het Bijbels Museum: de directeur, conservator en medewerker planning en productie. In verband met de transitieprojecten werden de overeenkomsten van directeur en medewerker planning en productie tijdelijk uitgebreid naar respectievelijk 32 uur per week en 36 uur per week. Naar verwachting zal deze uitbreiding tot september 2020 ook nog nodig zijn. In de zomer vertrok de conservator, en vanaf 1 september kwam een nieuwe en ervaren medewerker marketing en communicatie in loondienst. Voor tentoonstellingen werkten we met een flex-team van verschillende kunstenaars en dienstverleners op het gebied van vormgeving, uitvoering van tentoonstellingsontwerp en transport. Tot 1 februari 2019 werkten twee studenten cultureel erfgoed aan de Reinwardt Academie als stagiaire bij het Bijbels Museum, en vanaf augustus 2019 bood het museum plaats aan een stagiaire Archivistiek, eveneens studierend aan de Reinwardt Academie.

Drie tijdelijke part time medewerkers werkten aan het ontzamen van de collectie. Het archiefteam werd geleid door een part time projectleider, en bestond verder uit bovengenoemde stagiaire Archivistiek en 6 vrijwilligers op part time basis. Een aantal vaste vrijwilligers ondersteunde het bureau op verschillend gebied; op zaal door in gesprek te gaan met bezoekers en publieksinformatie te verschaffen, op kantoor door het ondersteunen van de donateursadministratie en het vervullen van de secretarisrol van het bestuur, in projectteams door het vertalen van tentoonstellingsteksten en het als koerier helpen bij diverse kunsttransporten. Van enkele vrijwilligers namen we in 2019 op eigen verzoek afscheid, en enkelen waren vanwege hun gezondheid niet in staat taken voor het museum uit te voeren. In totaal waren circa 14 vrijwilligers op verschillende manieren actief betrokken. Conservator Hermine Pool werd na een dienstverband van 28 jaar benoemd als hoofd Collectie, Presentatie en Onderzoek bij Museum Ons' Lieve Heer op Solder. Voor haar grote inhoudelijke bijdrage aan het museum werd Hermine op gepaste wijze bedankt.

Financiën

De transitiefase van het Bijbels Museum (2019-2020) bestond uit verschillende projecten, en kende een aantal onzekere factoren. Het ging onder meer om het collectieproject Toekomst Collecties Bijbels Museum, het archiefproject, het leeg kunnen opleveren van het pand, de fysieke verhuizing, overdracht ICT en het ontwikkelen en uitvoeren van een nieuwe huisstijl en website. Er zijn in 2019 deelbegrotingen per project gemaakt, die niet in de oorspronkelijke begroting van 2019 waren meegenomen. Deze additionele kosten konden niet worden gedekt uit de normale exploitatie van het museum. Daarbij vertoonden de donateursopbrengsten de afgelopen jaren een dalende lijn vanwege het overlijden van donateurs, en gebrek aan nieuwe aanwas.

Om te kunnen zorgen dat het Bijbels Museum de transitiefase in organisatorische en financiële zin goed kon volbrengen, besloot het bestuur van Stichting De Cromhouthuizen in 2019 om van de verkoopopbrengst van het Cromhouthuis € 400.000

toe te voegen aan het budget voor de transitie dan wel het versterken van het eigen vermogen van het Bijbels Museum in de komende jaren. Daarvan werd € 300.000 in 2019 ontvangen, waarvan circa € 100.000 is besteed in 2019 en het restant in 2020 zal worden besteed. Daarnaast werd een aanzienlijk deel (€ 100.000) van de eerder door ABN-AMRO uitgekeerde tegemoetkoming vanwege door de bank verstrekte ondeugdelijke rentederivaten door Stichting De Cromhouthuizen overgemaakt aan Stichting Bijbels Museum, ook ter dekking van de transitiefase en versterking van het eigen vermogen voor de komende jaren. Deze ontwikkelingen waren bij het vaststellen van de begroting voor 2019 niet voorzien. Hierdoor komt het resultaat over 2019 beter uit dan begroot. De transitieprojecten lopen door tot het najaar van 2020, zodat pas in de jaarrekening van 2020 zichtbaar zal worden hoeveel er kan worden toegevoegd aan het eigen vermogen. Voor 2020 is een sluitende begroting opgesteld rekening houdend met de specifieke projecten (verhuizing, ontzaming en archief). De totale baten zijn in 2020 begroot op circa € 676.000 en totale lasten op € 641.000.

De Stichting heeft tot doel om een gezond eigen vermogen te houden zodat eventuele financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. Ultimo 2019 bedraagt het vrije deel van het vermogen circa € 234.000 zodat voor dit doel een eerste goede stap is gezet. Het bestuur neemt in overweging om in 2020 het beleid verder uit te werken en in de jaarrekening 2020 een specifieke bestemmingsreserve (continuïteitsreserve) te vormen voor dit doel.

